

TARPTAUTINĖ KONFERENCIJA „JONO PUZINO SKAITYMAI VII“

2012 m. lapkričio 8–9 d. Vilniaus universitete vyko jau tradicija tapusi 7-oji tarptautinė mokslinė konferencija „Jono Puzino skaitymai“, kurią organizavo Vilniaus universiteto Archeologijos katedra. Pirmasis tokio pobūdžio mokslinis renginys vyko 1996 m. spalio 15–18 d. ir nuo tada periodiškai organizuojamas kas kelerius metus.

2012 m. vykusį konferencija skirta prof. habil. dr. Mykolo Michelberto mokslinei veiklai paminėti. Tai nusipelnęs Lietuvos archeologas, apdovanotas Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino Karininko kryžiumi, 2011 m. Lietuvos mokslo premija. Profesorius, daug metų dirbęs Vilniaus universitete ir vadovavęs Archeologijos katedrai, yra parengęs daug mokslinių straipsnių, monografijų ir mokomosios literatūros. Jo mokslinių interesų sritis apima įvairias temas, daugiausia susijusias su romėniškuoju laikotarpiu. Būtent todėl šiai konferencijai pasirinkta tema – „Romėniškasis laikotarpis Baltijos regione“ („*The Roman Iron Age in the Baltic Region*“).

Konferencijoje dalyvavo apie 20 pranešėjų iš Lietuvos, Lenkijos, Latvijos ir Vokietijos. Per dvi dienas perskaityta 17 pranešimų, kurių pagrindu parengtus straipsnius ketinama spausdinti periodiniame leidinyje „*Archaeologia Lituana*“. Pranešimai skaityti įvairiomis romėniškojo laikotarpio temomis, kai kurių jų chronologija buvo šiek tiek platesnė. Konferencijoje pristatyti naujausių tyrimų duomenys, įdomios archeologinės medžiagos interpretacijos ir hipotezės.

Lapkričio 8 d. Vilniaus universiteto Archeologijos katedros vedėjas doc. dr. Algimantas Merkevičius atidarė konferenciją ir tarė sveikinimo kalbą bei apžvelgė prof. habil. dr. M. Michelberto mokslinę veiklą. Tuomet dr. Anna Bitner-Wróblewska profesorius už jo nuopelnus įteikė Valstybinio archeologijos muziejaus Varšuvoje medalį. Pirmąjį pranešimą apie prof. habil. dr. M. Michelberto tyrimus numizmatikos srityje skaitė Vytautas Aleksiejūnas. Apžvelgęs įvairias publikacijas, kuriose analizuojamas mo-

netų paplitimas, chronologija, radimo vietos ir kiti klausimai, pranešėjas pabrėžė šių darbų svarbą numizmatikai. Kituose dviejuose pranešimuose analizuota aisčių problematika. Prof. dr. Eugenijus Jovaiša nagrinėjo aisčių kilmės, jų santykių su slavais ir germanais bei užimamos teritorijos klausimus. Autorius aisčius traktuoja kaip Vakarų baltų genčių sąjungą ir iškelia hipotezę, kad Wielbarko kultūra yra Vakarų baltų dalis. Baigdamas pranešimą prof. dr. E. Jovaiša pabrėžė etninės istorijos plėtojimo poreikį. Kitame pranešime dr. A. Bitner-Wróblewska ir doc. dr. Wojciech Wróblewski taip pat nagrinėjo aisčių kilmės ir jų užimtos teritorijos klausimus. Šiame pranešime pateikta įvairių interpretacijų, remtasi rašytiniais šaltiniais, kalbotyros ir archeologijos duomenimis. Svarbių duomenų prekybiniam ryšiams analizuoti pateikta prof. habil. dr. Aleksander Burche ir Annos Zapolskos pranešime. Pranešėjai nagrinėjo romėniškų monetų paplitimą pietinėje Baltijos jūros pakrantėje, pristatė pavienių monetų ir lobių radimo vietas, labiausiai paplitusias ir išskirtines monetas. Po jų pranešimą skaičiusi Baiba Vaska aptarė romėniškojo laikotarpio ažuolinius papuošalus ir jų ornamentiką. Ji rėmėsi radiniais iš Latvijos, kuriuos palygino su Estijos, Lietuvos, Lenkijos ir Kaliningrado srities archeologine medžiaga. Pirmąją konferencijos dalį baigė doc. dr. Gintauto Zabelos pranešimas, skirtas Brūkšniuotosios keramikos kultūros piliakalnių ir papėdžių gyvenviečių tyrimams bei problematikai analizuoti. Pranešime taip pat buvo pristatytos ežerų salų gyvenvietės ir jų funkcijos interpretacijos.

Po pietų pertraukos antroji konferencijos dalis iš Vilniaus universiteto Senato salės buvo perkelta į Istorijos fakultetą. Čia perskaityti dar keturi pranešimai. Pirmąjį jų skaitė prof. habil. dr. M. Michelbertas. Jis pristatė Kulautuvos kapinyno medžiagą, romėniškų monetų, rastų Lietuvos kapuose, paplitimą ir jų vietas kapuose. Prof. habil. dr. Magdalena Mączyńska aptarė išskirtinį radinį – auksinę segę iš Młoteczno (Hammersdorf) vietovės, esančios Šiaurės rytų Lenkijoje. Pranešėja palygino ją su panašiomis kitų vietovių segėmis ir jos ornamentiką – su

kitų radinių motyvais. Dr. Ingrida Līga Virse savo pranešime analizavo Mazkatuži (Latvija) laidojimo paminklo duomenis. Trumpai aptarusi čia vykdytus kasinėjimus pranešėja dėmesį skyrė rastiems išskirtiniams karių kapams. Dr. Annos Jugos-Szymańskiej ir dr. Paweła Szymańskiego parengtu pranešimu apie Czerwony Dwór (Lenkija) pilk. 38, k. 148, rastus dirbinius ir jų reikšmę Bogaczewo kultūros pradžios klausimams spręsti baigėsi pirmoji konferencijos diena. Šį pranešimą, negalėjus atvykti autoriams, perskaitė dr. Christina Reich.

Lapkričio 9 d., antroji konferencijos diena, prasidėjo pranešimais, skirtais kultūrinių ryšių analizei. Prof. habil. dr. Artur Błażejewski nagrinėjo Baltijos jūros pietinės pakrantės ir žemyninės dalies kultūrinius ryšius romėniškuoju laikotarpiu. Jis išskyrė tris skirtingus kultūrinių ryšių chronologinius etapus. Habil. dr. Andrzej Michałowski ir dr. Milena Teska pristatė romėniškojo laikotarpio Didžiosios Lenkijos ryšius su Baltijos regionu. Kituose dviejuose pranešimuose dėmesys telktas ties lyčių klausimais. Dr. Ch. Reich analizavo Aukštikių kapinyno moterų kapus, būdingas įkapes, jų grupes ir skirtingą pasiskirstymą kapinyne. Po jos pranešimą skaičiūsi dr. Andra Simniškytė, remdamasi duomenimis iš romėniškojo laikotarpio pilkapių su akmenų vainikais arealo rytinės dalies, pagal įkapes išskyrė tris kapų grupes ir jas lygino tarpusavyje (remiantis kapo orientacija, akmenų konstrukcijomis kapuose, darbo įrankių ir ginklų vieta kapuose ir t.t.). Gautais duomenimis siekta atsakyti į kai kuriuos socialinius klausimus. Jānio Ciglio pranešimą apie Latvijoje rastus romėniškojo laikotarpio apykojus skaitė Elīna Guščika. Pranešime pateikti duomenys apie šių dirbinių paplitimą, radimo vietą, chronologiją, analizuota kilmė ir funkcija. Dr. Romas Jarockis pristatė įdomius Opstainių (Vilkyškių) piliakalnio ir papėdės gyvenvietės komplekso archeologinių žvalgymų

Prof. habil. dr. Mykolas Michelbertas skaito pranešimą.
L. Remeikaitės nuotr.

(naudojant magnetometrą) ir kasinėjimų rezultatus. Konferenciją baigė Piotr Iwanicki ir Cezary Sobczak pranešimas, kurį skaitė dr. A. Bitner-Wróblewska. Jame pristatytas LiDAR metodas, jo taikymo galimybės ir žvalgymų rezultatai Suvalkų regione (Lenkija) ieškant pilkapynų.

Konferencijos metu dalyviai pasidalijo naujais tyrimų rezultatais, iškėlė įvairių hipotezių, analizavo aktualias problemas ir gana aktyviai diskutavo tam tikrais klausimais. Šis mokslinis renginys ne tik suteikė galimybę pasikeisti naujausių tyrimų duomenimis, bet jame iškelti klausimai ir diskusijos taip pat atvėrė kelią tolesniems tyrimams Baltijos regiono archeologijoje.

Lijana REMEIKAITĖ